

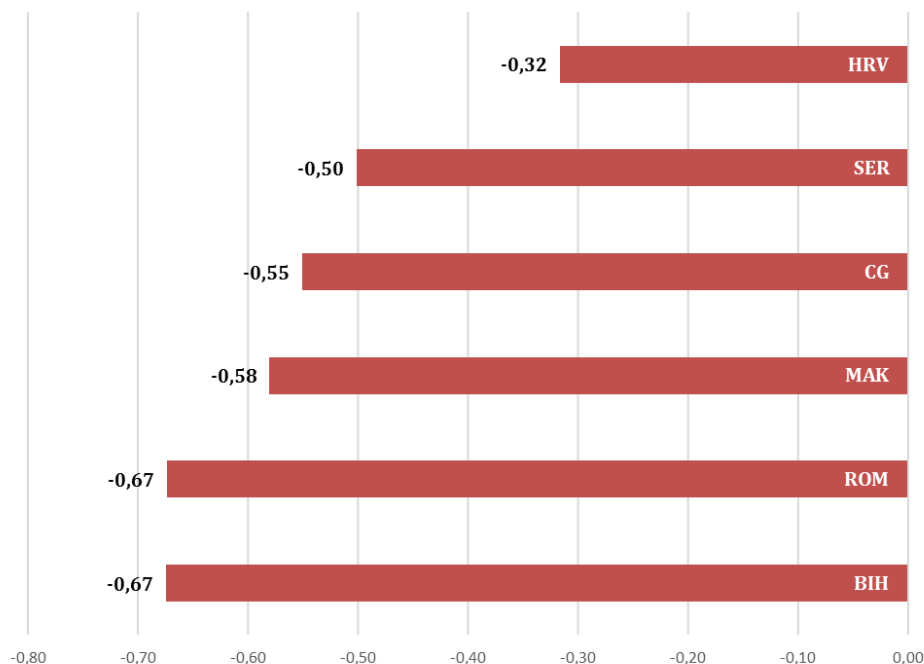
PRIOPĆENJE ZA MEDIJE

Treće mjerenje Indeksa klijentelizma u medijima (MCI) predstavljeno je u petak, 15. prosinca 2017. godine na konferenciji pod nazivom „Indeks klijentelizma u medijima: Mjerenje stvarnosti“ u Sheraton Zagreb Hotelu u Zagrebu, istodobno kao i u pet drugih zemalja jugoistočne Europe pokrivenih ovim istraživanjem – u Bosni i Hercegovini, Crnoj Gori, Makedoniji, Srbiji i Rumunjskoj.

Rezultate je predstavio **Munir Podumljak**, izvršni direktor Partnerstva za društveni razvoj, te je istaknuo kako se mediji nisu spremni suočiti s vlastitim zlom. Situacija je, kaže, postala nemoguća.

„Rezultati su jako loši, iako je dobra vijest da je Hrvatska najbolja. U svim zemljama, osim u Srbiji, trend indeksa je negativan, što znači da su rezultati iz godine u godinu sve lošiji. Očekivali smo promjene, a stanje je sve negativnije. U BiH stalna politička kriza onemogućuje primjenu propisa. U Rumunjskoj gotovo svi jači političari imaju svoj medij u vlasništvu i on, uglavnom se radi o televizijama, snima samo njih. Primjetan je i trend pojavljivanja bivših obavještajaca kao vlasnika medija“, upozorava Podumljak.

Indeks klijentelizma u medijima, 2017 (-1 najgore, +1 najbolje)

GOVERNMENT OF THE REPUBLIC OF CROATIA
Office for Cooperation with NGOs

MEDIA CIRCLE project is co-financed by the European Union and the Government of the Republic of Croatia Office for Cooperation with NGOs.

U svim zemljama gorući problemi su netransparentnost donošenja medijskih politika i zakona, ulazak osoba povezanih s organiziranim kriminalom u vlasništvo nad medijima, netransparentno vlasništvo i postojanje neregistriranih vlasničkih ugovora u medijima. Problematičan je i netransparentan utjecaj oglašivačkih agencija, osobito u digitalnom marketingu, gušenje pluralizma medija i ukidanje državnih potpora, te njihovo preusmjeravanje na partikularne lokalne uprave (slučaj Grad Zagreb).

„U Hrvatskoj smo detektirali nekadašnje pripadnike zločinačke organizacije u pojedine radijske i lokalne TV postaje i ne trude se prikriti to vlasništvo – primjer sin Zorana Pripuza, Lucijan. Morali bi takve situacije spriječiti. U skoro svim ključnim medijima, osobito nacionalnim televizijama, postoje skriveni vlasnički ugovori i to je posao za USKOK, jer su oni zabranjeni. Slična pojava postoji i kod radijskih postaja. Primjer takvog ponašanja je Miroslav Kutle, koji kontrolira još uvijek pojedine medije i ostvaruje državne potpore. HRT se, s druge strane, već dugo tretira kao politički plijen izbornog pobjednika, a internetski portali potpuno su neregulirani i predstavljaju novu moć na tržištu“, ističe izvršni direktor Partnerstva za društveni razvoj.

Konferenciju je otvorio **Kristian Turkalj**, državni tajnik u Ministarstvu pravosuđa i predsjednik Savjeta za sprječavanje korupcije, koji je istaknuo kako se na Savjetu već raspravljalo o problemu vlasničke strukture u medijima.

„Danas govorimo o četvrtoj vlasti, o medijima koji mogu značajno doprinijeti samoj demokratizaciji društva i borbi protiv korupcije. Javni mediji imaju odgovornost promovirati javne interese i bitno je da budu objektivni i nepristrani. Što se tiče privatnih medija građani imaju pravo znati tko je vlasnik pojedinog medija kako bi mogli znati i koje interese zastupaju. Na idućoj sjednici Savjeta raspravljat ćemo o rezultatima ovog mjerenja klijentelizma“, naglasio je Turkalj.

Marica Mikec, pomoćnica ministrice kulture, naglasila je kako postoji zakonska obveza medija dostave podataka o vlasničkoj strukturi medija prema Hrvatskoj gospodarskoj komori za tiskane medije i Agenciji za elektroničke medije za elektroničke medije.

MEDIA CIRCLE project is co-financed by the European Union and the Government of the Republic of Croatia Office for Cooperation with NGOs.

„Zabranjeno je prikrivanje vlasničke strukture medija. Ministarstvo kulture u 2018. planira niz zakonskih prijedloga koji se odnose na medije. Godinu će sigurno obilježiti promjena kompletnog zakonskog okvira za medije, uključujući i medijsku strategiju“, najavila je pomoćnica ministrice kulture.

Anamarija Musa, Povjerenica za informiranje RH, istaknula je važnost medija za razvoj društva i otkrivanje istine i korupcije. Bez medija ne funkcionira niti jedan demokratski sustav, kao niti pravo na pristup informacijama.

Musa je istaknula kao ključne probleme važnost promjene medijskog zakonodavstva, vlasništva medija, uređenje statusa novinara i financiranje medija jer sa svih strana imamo napade na medije i stoga se veseli osobno najavljenim zakonskim promjenama medijskog zakonodavstva u 2018.

Povjerenica za informiranje najavila je kako će se založiti za što žurniju javnu objavu registra vlasništva nad medijima.

Novinar HRT-a **Nikola Kristić**, naglasio je da govori ne samo kao novinar nego i s pozicije bivšeg predsjednika hrvatskog Transparency Internationala, i osobito je upozorio na problem teškog funkcioniranja lokalnih medija.

„Medijska regulacija je mrtvo slovo na papiru. Zakoni nisu dobri, ne provode se i kao da ih nema. Osobito lokalni mediji uglavnom su u privatnom vlasništvu. Vlasnici su postali, formalni ili stvarni, vlasnici tiskara i primjerice autoservisa što govori o smjeru u kojem se lokalni mediji kreću. U njima nema ništa protiv aktualnih gradonačelnika i načelnika. Promjenom vlasničkih struktura nije se promijenilo ništa. Lokalni mediji su postali obavještajni glas onih koji te medije financiraju. Bez donacija lokalnih vlasti za informiranje i promidžbu oni ne mogu preživjeti. Nema pluralnog pristupa, istraživačkog novinarstva, kritičkih napisa, niti tema koje ne odgovaraju vlasnicima i lokalnim financijskim lobijima i za bavljenje novinarstvom nema nikakvih uvjeta. Kvaliteta medija je na izrazito niskoj razini, izgledom vrlo nalik na medije iz razdoblja socijalizma. Radi se o bezočnom klijentelizmu, cenzuri i korupciji i dezinformiranju, a novinari su svedeni na društveno-političke radnike“, zaključio je Kristić.

MEDIA CIRCLE project is co-financed by the European Union and the Government of the Republic of Croatia Office for Cooperation with NGOs.

Indeks klijentelizma u medijima mjeri na temelju empirijskih podataka politički utjecaj na medije, postojeće stanje zakonodavnog i institucionalnog okvira medija, kao i uvjete u kojima novinari i novinarke rade u zemljama jugoistočne Europe. Indeksom su pokrivena sva ključna pitanja kojima se bave smjernice za razvoj slobode medija Europske komisije i drugih postojećih indeksa koji mjere medijske slobode (Freedom House, Reporters Without Borders...), no na nešto drugačiji način.

Mjerenje Indeksa klijentelizma u medijima provedeno je u šest zemalja Jugoistočne Europe (Hrvatska, Bosna i Hercegovina, Crna Gora, Makedonija, Srbija i Rumunjska) u okviru projekta „Odgovor građana na klijentelizam u medijima – MEDIA CIRCLE“, financiranog iz Instrumenta pretpriprustupne pomoći Europske unije (IPA) Civil Society Facility (CSF) i sufinanciranog od strane Ureda za udruge Vlade Republike Hrvatske. Podaci se odnose na 2016. godinu. Nositelj projekta je udruga Partnerstvo za društveni razvoj iz Hrvatske, a konzorcij od 8 partnerskih organizacija čine Expert Forum iz Rumunjske, BH novinari i VESTA iz Bosne i Hercegovine, Institut za javnu politiku iz Crne Gore, Public iz Makedonije, Nezavisno društvo novinara Vojvodine i Komitet pravnika za ljudska prava iz Srbije.

Preporuke:

- 1. Potpuna transparentost vlasništva nad medijima prvi prioritet koji moraju rješavati sve buduće politike koje uređuju medijski prostor.
- Politička kultura u kojoj pobjednik na izborima dobija javne medije kao nekakav dio plijena mora hitno biti promijenjena.
- Sveobuhvatni registri vlasništva nad medijima, financijskih i materijalnih potpora dodijeljenih medijima, subvencija, te deklariranih interesa onih koji su uključeni u odlučivanje o medijskim pitanjima moraju biti dostupni u realnom vremenu svim zainteresiranim građanima.
- Ulazak netransparentnog kapitala, pogotovo onog povezanog s organiziranim kriminalom, u medije, te postojanje nedeklariranih vlasničkih ugovora mora biti spriječeno i sankcionirano.

MEDIA CIRCLE project is co-financed by the European Union and the Government of the Republic of Croatia Office for Cooperation with NGOs.

- Reguliranje digitalnih medija (internetskih portala, njihovog vlasništva i medijske etike, odnosno izdavačke odgovornosti).
- Kriteriji dodjele potpora, medijima moraju biti temeljeni na univerzalnim načelima, a sustav pravne zaštite kod dodjele potpora, i u odnosu na sve odluke regulatora mora biti uspostavljen sukladno ustavno pravnom uređenju RH.
- Marketinški kapital koji se iz javnih poduzeća, javnih institucija i političkih stranaka plasira u medije i marketinške agencije mora biti vidljiv kontrolnim mehanizmima, a podatci o navedenom, u realnom vremenu dostupni javnosti.

MEDIA CIRCLE project is co-financed by the European Union and the Government of the Republic of Croatia Office for Cooperation with NGOs.

